

KRAJSKÝ ÚŘAD JIHMORAVSKÉHO KRAJE

Odbor životního prostředí
Žerotínovo náměstí 3, 601 82 Brno

Č. j.:	Sp. zn.:	Vyřizuje/linka	Brno
JMK 65805/2022	S-JMK 16682/2022 OŽP/Ško	Mgr. Vlasta Škorpíková/4322	04.05.2022

ROZHODNUTÍ

Krajský úřad Jihomoravského kraje, odbor životního prostředí, jako věcně a místně příslušný správní orgán ochrany přírody a krajiny ve smyslu ust. § 29 odst. 1 a § 67 odst. 1 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích, ve znění pozdějších předpisů, a ve smyslu ust. § 77a odst. 5 písm. m) a o) zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon“), a v souladu s příslušnými ustanoveními zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), rozhodl po provedeném správním řízení takto:

panu **Janu Královi, bytem Havlenova 54/16, 639 00 Brno-Štýřice, nar. 01.03.1978, se**

- I. nepovoluje** výjimka ze zákazů u zvláště chráněných živočichů podle § 56 zákona pro odchyt, držení, chov a rozmnožování, dopravování, rušení a přemísťování vývojových stádií a hnízd, zásah do hnízd, nabízení za účelem poskytování opylovacích služeb, nabízení za účelem prodeje, prodej, distribuce, vyměňování a usmrcování čmeláka skalního, čmeláka rokytového, čmeláka lučního a čmeláka hájového na území Jihomoravského kraje, pro které je Krajský úřad Jihomoravského kraje územně příslušným orgánem ochrany přírody;
- II. neuděluje souhlas** podle ustanovení § 54 odst. 3 zákona s vypouštěním odchovaných čmeláků skalních, čmeláků rokytových, čmeláků lučních a čmeláků hájových do přírody Jihomoravského kraje, pro které je Krajský úřad Jihomoravského kraje územně příslušným orgánem ochrany přírody.

Účastníci řízení dle § 27 odst. 1 správního řádu: Jan Král, nar. 01.03.1978, Havlenova 54/16, 639 00 Brno-Štýřice.

Odůvodnění

Dne 31.01.2022 podal pan Jan Král, nar. 01.03.1978, bytem Kněževy 33, 679 74 Olešnice, u odboru životního prostředí Krajského úřadu Jihomoravského kraje žádost o udělení výjimky ze základních podmínek ochrany čmeláka skalního (*Bombus lapidarius*), č. rokytového (*B. hypnorum*), č. lučního (*B. pratorum*) a č. hájového (*B. lucorum*) pro záměr reintrodukce, chovu, vypouštění, prodeje a zemědělského využití, rovněž o udělení souhlasu dle § 54 zákona pro vypouštění odchovaných jedinců do přírody.

Dnem podání žádosti bylo ve smyslu § 44 odst. 1 správního řádu zahájeno správní řízení. Oznámení o zahájení řízení č. j. JMK 24009/2022 bylo známým účastníkům řízení a přihlášeným spolkům doručeno 02.03.2022. Vzhledem k tomu, že lokality odchytu a vypouštění odchovaných čmeláků nejsou předem známy, jsou účastníky předmětného řízení všechna města a všechny městyse a obce

Jihomoravského kraje, pokud neleží celým správním obvodem na území velkoplošných chráněných území, kde je kompetentním orgánem ochrany přírody příslušná správa. Z oslovených spolků svoji účast v řízení oznámil podáním doručeným dne 27.02.2022 zájmový spolek Čmeláci PLUS, se sídlem Na Farkáně III 182/28, 150 00 Praha 5, a dne 07.03.2022 zaslal k věci své stanovisko. S tímto novým podkladem v řízení byli jeho účastníci seznámeni sdělením č. j. JMK 43197/2022 ze dne 13.04.2022. Následně bylo doručeno vyjádření Města Adamov, které s udělením výjimky nesouhlasí.

Všichni čmeláci rodu *Bombus* patří podle vyhlášky č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona, ve znění pozdějších předpisů, mezi zvláště chráněné živočichy v kategorii druhů ohrožených. Podle ustanovení § 50 odst. 2 zákona je mimo jiné zakázáno škodlivě zasahovat do jejich přirozeného vývoje, zejména je chytat, chovat v zajetí, rušit, zraňovat nebo usmrctvat. Rovněž je zakázáno je dopravovat, prodávat, vyměňovat či nabízet za účelem prodeje. Výjimku z těchto zákazů lze udělit podle § 56 zákona v zájmu ochrany přírody nebo v případech, kdy jiný veřejný zájem převažuje nad zájmem ochrany přírody.

Žadatel uvádí důvody pro udělení výjimky následovně (dále kurzivou):

- a) *v zájmu ochrany volně žijících živočichů, jimi opylovaných rostlin a jejich přírodních stanovišť nabízením jejich kolonií zahrádkářské a formující se čmelácké komunitě;*
- b) *v zájmu navyšování nebo přímo obnovování jejich přirozených populací;*
- c) *k usnadnění, doplnění a zatraktivnění osvětové činnosti žadatele díky celoroční možnosti vystavování živých kolonií těchto výrazně méně chovaných druhů a k popularizaci jejich chovu;*
- d) *pro účely výzkumu a vzdělávání, opětovného osídlení určitého území populací druhu nebo opětovného vysazení v původním areálu druhu a chovu a pěstování nezbytných pro tyto účely, včetně umělého rozmnožování.*

Uváděné důvody se částečně opakují, lze je rozdělit do dvou základních kategorií. První je ochrana předmětných druhů čmeláků a jejich populací, v názvu žádosti se přímo objevuje pojem „reintrodukce“. V červeném seznamu ohrožených druhů bezobratlých ČR¹, který uspokojivě odráží aktuální stav populací, je zařazeno 25 druhů rodu *Bombus*, z předmětných čtyř druhů čmeláků však žádný. Tomu odpovídají i údaje z vyjádření účastníka řízení spolku Čmeláci PLUS opřené o publikaci Atlas blanokřídlých České republiky (vydalo nakladatelství Academia v roce 2007), podle nichž jsou čmelák skalní a hájový v ČR druhy velmi hojné, čmelák rokytový a luční druhy hojné. Není zřejmé, z čeho žadatel při tvrzení, že „vzhledem k aktuální početním stavům dotčených druhů by šlo o chov vysoce vítaný“, vychází. Posilování běžných druhů není standardní a mělo by být náležitě odůvodněné. Obecně je reintrodukce považována za velmi citlivou aktivitu, které musí předcházet důkladné zhodnocení stavu populací, důvodů jejich zmenšování, ekonomického i personálního zázemí pro udržitelnost zásahů apod. Každopádně by měl takový záměr projít odbornou diskusí a být realizován s garancí ze strany státu, v tomto případě Agentury ochrany přírody a krajiny ČR. Za dané situace je však zřejmé, že posilovat populace předmětných druhů čmeláků není potřebné.

¹ Hejda R., Farkač J. a Chobot K., 2017: Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Bezobratlí. Příroda 36: 1-611

Odebírání jedinců z přírody za účelem založení chovu by naopak bylo v rozporu se zájmem ochrany přírody, protože stávající populace by tím byly oslabovány.

Druhou kategorií, kam lze důvody uváděné žadatelem zařadit, je osvěta, popularizace či vzdělávání. Setkání se živými čmeláky je samozřejmě mnohem účinnější formou osvěty než rozdávání brožur či promítání filmů, ale dosáhnout toho se dá i jinak. Čmeláci se dají poměrně snadno přilákat vhodnou potravní nabídkou či umístěním „hmyzího domečku“ na zahradu. Různé příbytky pro hmyz jsou dnes již běžně v prodeji nebo se dají jednoduše vyrobit i doma. Zvýšit povědomí veřejnosti o čmelácích a jejich ochraně je tedy možné i bez chytání, držení a další manipulace s jedinci pocházejícími z přírody. V žádosti se hovoří rovněž o výzkumu, který však není nijak specifikován, je tedy obtížné soudit, jaký by byl jeho přínos.

Z výše uvedeného plyne, že povolení výjimky není v zájmu ochrany přírody. Zdejší správní orgán se tedy zabýval otázkou, zda v daném případě existuje nějaký veřejný zájem, jenž by převažoval nad zájmem ochrany přírody. V obdobných řízeních jím bývá zájem zemědělců, kteří uměle odchované čmeláky využívají k opylování pěstovaných kultur v době, kdy je kvůli nepříznivému počasí přirozených opylovačů nedostatek. Pro tyto účely jsou dnes standardně využíváni čmeláci zemní, jejichž chov je metodicky zvládnutý. Ostatně žadateli byla pro chov a prodej tohoto druhu výjimka rovněž udělena (č. j. 43637/2022 ze dne 22.03.2022). Ekonomické hledisko chovu je v předložené žádosti sice rovněž zmíněno, ale není nijak akcentováno, zřejmě i proto, že chov předmětných druhů je zde označen za náročný. Nedá se tedy očekávat, že by dosáhl takových rozměrů, aby situaci na trhu nějak významněji ovlivnil. Zdejší správní orgán neshledal v daném případě jiný veřejný zájem, který by převážil nad zájmem ochrany přírody.

Spolek Čmeláci PLUS ve svém vyjádření k danému řízení shledává v záměru řadu nedostatků – není dostatečně uveden zdroj čmeláků, účastníci edukační činnosti jsou nejasně definováni, žadatel nepřesně formuluje veřejný zájem, není uveden počet odchycených matek a počet hnízd v chovu, není specifikováno, jaká dokumentace o chovu bude vedena atd. Vyjádření samo obsahuje zjevné rozpory. Spolek například tvrdí, že podporuje množení uvedených druhů čmeláků jako protiváhu čmeláků z velkochovu, resp. že „podpora zvyšování populací čmeláků je dobrý počin“, navrhuje však omezit maximální počet hnízd, které lze prodat v kalendářním roce. Pokud však má být produkce předmětných druhů čmeláků alternativou k prodeji čmeláků z velkochovu, bylo by logické usilovat o co největší produkci hnízd. Obdobně není jasné, když mají být přirozené populace záměrem podpořeny, proč počet hnízd omezovat? A na základě jakých kritérií? Třebaže spolek ve svém vyjádření dospěl k závěru, že záměr za určitých podmínek podporuje, zdejší orgán ochrany přírody v něm neshledává důvody, které by zvrátily jeho názor ohledně dopadu záměru na zájmy ochrany přírody či poměňování veřejných zájmů.

Zdejší správní orgán je přesvědčen, že legislativní podmínky pro vydání výjimky nejsou v daném případě splněny. Záměr není v zájmu ochrany přírody a zároveň zde neexistuje jiný veřejný zájem, který by převážil nad zájmy ochrany přírody. Za této situace není možné vydat ani souhlas k vypouštění uměle odchovaných jedinců do přírody.

Poučení

Proti tomuto rozhodnutí může podle § 81 a 82 správního řádu účastník řízení podat do 15 dnů ode dne jeho doručení odvolání k Ministerstvu životního prostředí ČR podáním u Krajského úřadu Jihomoravského kraje, odboru životního prostředí, Žerotínovo nám. 3, 601 82 Brno. Odvolání se podává v takovém počtu stejnopisů, aby každý účastník dostal jeden stejnopis a jedno vyhotovení zůstalo správnímu orgánu.

Ing. Mojmír Pehal v. r.
vedoucí odboru

Za správnost vyhotovení: Anna Foltová

Doručuje se

a) účastníci řízení

1. Jan Král, Havlenova 54/16, 639 00 Brno-Štýřice
2. Čmeláci PLUS z.s., Na Farkáně III 182/28, 150 00 Praha 5-Radlice (DS)
3. Města, městyse a obce Jihomoravského kraje kromě obcí Ostrov u Macochy a Rudice v okrese Blansko, Klentnice v okrese Břeclav a Malá Vrbka, Nová Lhota, Radějov a Suchov v okrese Hodonín (DS)

b) na vědomí

4. ČiŽP, OI Brno, odd. ochrany přírody, Lieberzeitova 14, 614 00 Brno (DS)
5. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Regionální pracoviště Jižní Morava, Kotlářská 51, 602 00 Brno (DS)